

Blera eoa

Svart stubblomfluga

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Starkt hotad (EN)
B1ab(iii)c(iv)+2ab(iii)c(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Syrphidae (blomflugor), **Släkte:** *Blera* (stubblomflugor), **Art:** *Blera eoa* - svart stubblomfluga (Stackelberg, 1928) **Synonymer:**

Kännetecken

En bred, medelstor och helsvart art med breda antenner, gyllengul behåring på ryggskölden och svart behåring på bakkroppen. Förekommer extremt sällsynt i nordlig gammeltallskog med hög andel döda träd.

Längd 11-12 mm. Ansikte, pannutskott och antenner gula; dock är kinderna under ögonen svarta, så när som på en smal gul remsa närmast ögonen. Ansikte utom kinderna svagt gråvitt pudrat, och något förlängt nedåt. Hanens panna gul, endast längs ögonkanterna ljust pudrad. Honans panna i främre halvan (inklusive en del av antennisockeln) gul, i bakre halvan svart med gråvit pudring och bleka hår. Ryggsköld, skuldror och skutell svarta; helt täckta av långa, utstående guldgula hår av samma längd som tredje antennsegmentet. Bakkropp enfärgat svartglänsande. Hanens tergiter övervägande täckta av utstående ljus behåring; på tergite 2-4 finns dock baktill i mitten trekantiga fält av något bakåtlutande, kortare svarta hår. Honans tergiter övervägande svarthåriga; dock hart tergite 2 guldgula hår vid framhörnen. Sterniter övervägande ljushåriga med inslag av svart behåring. Vingar klara; vingribbor ljusgula i inre halvan, bruna till svarta i yttre halvan. Höfter och lårringar hos hanen svarta, hos honan ofta mer eller mindre gula. Lår svarta (vid basen ibland något brunaktiga) med gul spets, skenben gula med en bred mörk ring i mitten. Fötternas tre innersta segment gula, de övriga helt svarta. Larven bedöms likna larven av *Blera fallax*, vars svans (andningsrör) är längre än halva kroppen och har två par köttiga utskott vid basen. Hos den betydligt vanligare *B. fallax* är bakkroppens spets (hos hanen ofta hela dess bakre hälft) orangefärgad. Honan har dessutom något smalare bakkropp. *Blera eoa* liknar i viss mån helsvarta humlor.

Utbredning och status

Det enda fyndet av svart stubblomfluga i Norden är en hona från naturreservatet Paskatieva i Norrbotten. En kartläggning av artens utbredning skulle kunna göras genom att man systematiskt letade efter larver och puppor i ihåliga stubbar, på samma sätt som man letat efter *Blera fallax* i Skottland. I finska samlingar av släktet *Cheilosia* har en hona från ryska Karelen påträffats. Annars är arten bara känd från Sibirien; från Novosibirsk österut till Kamtjatka och Vladivostok.

Ekologi

Den enda fyndplatsen för svart stubblomfluga i Norden är en flerhundraårig tallskog med gott om vindfällan i ett mycket varmt, sydvänt och sandigt läge. Fönsterfällan i vilken fyndet gjordes var placerad i brösthöjd på en mörkborreangripen tall med en diameter av 25 cm i brösthöjd. Fällan vittjades första veckan i juli 2000, efter att ha suttit uppe i en dryg månad. I samma område finns också den enda svenska förekomsten av tallbarkbagge *Cerylon impressum* utanför Gotska Sandön (Lundberg 1978). I Sibirien förekommer arten främst i bergsskogar av cembratall *Pinus cembra* på en höjd av ca 1 600 m ö.h. tillsammans med *Blera fallax* och några andra *Blera*-arter. Där besöker flugan blommor av finnros *Rosa acicularis*, fingerörten *Potentilla fragarioides* och ginnalalönn *Acer tataricum* subsp. *ginnala*. Det mest sannolika är att artens larver utvecklas i blöta håligheter i stubbar och rötter av grova, avblåsta tallar.

Hot

Slutavverkning av äldre, glesa tallbestånd i norra Sverige är ett pågående starkt hot, samt troligen också bristen på brandpåverkad beståndsstruktur i dagens tallskogar.

Åtgärder

Bevara äldre tallbestånd i Norrland. En bättre kartläggning av artens substratkrav, habitatval och utbredning bör genomföras, bl.a. genom systematiskt eftersök av larver och puppor på stubbar (fungerar fint för *B. fallax*) på den kända lokalen och andra lokaler med samma kvalitet.

Övrigt

Namngivning: *Blera eoa* (Stackelberg, 1928). *Konowia* 7: 255. Originalbeskrivning: *Cynorrhina eoa*. Synonym: *Blera velox* Violovitsh, 1976.

Etymologi: eoa av eos (gr.) = gryning.

Uttal: [Bléra eóa]

Litteratur

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tvåvingar: Blomflugor: Eristalinae & Microdontinae. Diptera: Syrphidae: Eristalinae & Microdontinae. 2009. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Barkalov, A.V. & Mutin, V.A.. 1991. Revision of the Syrphid fly Genus *Blera* Bilberg, 1820. (Diptera, Syrphidae) I. *Entomologitsheskoe Obosrenie*. LXX: 204–213 (engelsk översättning finns i *Entomological Review* 70: 53–63).

Barkalov, A.V. & Mutin V.A. 1991. Revision of the Syrphid fly Genus *Blera* Bilberg, 1820. (Diptera, Syrphidae) II. *Entomologitsheskoe Obosrenie*. LXX: 737–749 (engelsk översättning finns i *Entomological Review* 71: 115–131).

Pettersson, R.B. & Bartsch, H.D. 2001. *Blera eoa* (Stackelberg, 1928) en ny stubb-blomfluga för Europa (Diptera: Syrphidae). *Natur i Norr*. 20: 91–96.

Författare

Hans Bartsch 2009 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Hans Bartsch 2007. © ArtDatabanken, SLU 2007 (naturvårdsinformation).